

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«СОЦІОЛОГІЯ»

рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський)</i>
спеціальність	<i>C5 Соціологія</i>
галузь знань	<i>C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</i>

ЗАТВЕРДЖЕНО:

вченою радою Дніпровського
національного університету
імені Олеся Гончара
протокол №____ від _____.____.2026 р.

Ректор Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
_____ Сергій ОКОВИТИЙ
(наказ №____ від _____.____.2026 р.)

Вводиться в дію з 01.09.2026 р.

ПЕРЕДМОВА

1. Внесено: кафедра політології, соціології та публічного управління факультету суспільних наук і міжнародних відносин

2. Розробники (робоча група):

1. Ніколенко Вадим Вікторович, доктор соціологічних наук, доцент (за кафедрою теорії та історії соціології), професор кафедри політології, соціології та публічного управління;
2. Кривошеїн Віталій Володимирович, доктор політичних наук, професор (за кафедрою соціології), декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин;
3. Ставченко Сергій Вікторович, доктор політичних наук, професор (за кафедрою політології), в.о. завідувача кафедрою політології, соціології та публічного управління;
4. Ходус Олена Володимирівна, доктор філософських наук, кандидат соціологічних наук, доцент (за кафедрою теорії та історії соціології), професор кафедри політології, соціології та публічного управління;
5. Балійчук Владислав Анатолійович, виконавчий директор, ТОВ «Оперативна соціологія» (м. Дніпро) (роботодавці);
6. Буциченко Софія Станіславівна, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 1-й курс, другий (магістерський) рівень, спеціальність Соціологія, ОПП «Соціологія» (здобувач освіти).

3. При розробці враховані вимоги:

Освітнього стандарту спеціальності:

Стандарт вищої освіти зі спеціальності СОЦІОЛОГІЯ, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 05 січня 2021 р. № 14, вводиться в дію з 2021/2022 навчального року.

Постанови КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» (зі змінами).

Наказу Міністерства освіти і науки України від 13.06.2024 р. № 842 (п. 22).

4. Рецензії-відгуки стейкхолдерів (додаються).

Роботодавці:

- 1.
- 2.
- 4.

Здобувачі вищої освіти:

- 1.
- 2.
- 3.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

Рекомендовано:

вчена рада факультету суспільних наук і міжнародних відносин:
протокол № ____ від « ____ » _____ 2026 р.

Голова вченої ради _____ *Віталій КРИВОШЕЇН*

Погоджено:

Рада із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ДНУ:
протокол № ____ від « ____ » _____ 2026 р.

Голова РЗЯВО _____ *Валентина СІЛІЧ-БАЛГАБАЄВА*

Затверджено та надано чинності рішенням вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара:

від _____._____.2026 р., протокол № ____ (редакція для набору 2026/2027 н.р.).

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності С5 СОЦІОЛОГІЯ

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Факультет суспільних наук і міжнародних відносин Кафедра політології, соціології та публічного управління
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Соціологія»
Офіційна назва освітньої програми (англійською мовою)	Educational and professional program «Sociology»
Спеціальність	С5 Соціологія
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітня кваліфікація мовою оригіналу	магістр соціології
Кваліфікація в дипломі	Ступінь: магістр Спеціальність: С5 Соціологія Освітня програма: «Соціологія»
Кваліфікація в дипломі (англійською мовою)	Degree: MSc Specialty: C5 Sociology Educational Program: «Sociology»
Професійна кваліфікація	не надається
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці
Наявність акредитації	Міністерство освіти і науки України Сертифікат про акредитацію освітньо-професійної програми «Соціологія» за спеціальністю 054 Соціологія Другий (магістерський) рівень серія УД, № 04003210, від 08.01.2019 р. Термін дії до 01.07.2024 р.
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра, ОКР спеціаліста. Умови вступу визначені правилами прийому в ДНУ
Форми здобуття освіти	денна, заочна
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	На період дії сертифікату з акредитації спеціальності / освітньої програми до 31.12.2027 р. (відповідно до постанови КМУ від 16 березня 2022 р. № 295*) або до проходження первинної акредитації освітньої програми
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	www.dnu.dp.ua
2 – Мета освітньої програми	
Розвинути соціологічний спосіб мислення, опису та пояснення соціальної дійсності, розуміти закономірності людської взаємодії та неоднозначності інтерпретацій соціальних явищ, що характеризується невизначеністю умов і вимог, сформувати навички аналітичної роботи із соціальною інформацією, що передбачає проведення соціологічних досліджень та здійснення інновацій у соціальній сфері.	

3 – Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Спеціальність С5 Соціологія. Об'єкти вивчення: соціальні відносини та взаємодія; особистість, соціальні групи, спільноти та суспільства; соціальні явища та процеси; громадська думка; культура; соціальні інститути; соціальні структури та нерівності; соціальні зміни та впливи; соціальні проблеми та конфлікти в соціумі на локальному, регіональному, національному та глобальному рівнях. Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми соціології дослідницького та/або інноваційного характеру. Теоретичний зміст предметної області: соціальні відносини та взаємодія; особистість, соціальні групи та спільноти; соціальні явища та процеси; соціальні практики; соціальні інститути; культура; соціальні структури та нерівності; соціальні зміни та впливи; соціальні проблеми та конфлікти в соціумі, як на національному, так і глобальному рівнях. Методи, методики та технології: сучасні методи збору, обробки й аналізу соціологічної інформації, методики діагностики, експертизи та прогнозування, інформаційно-комунікативні технології. Інструменти й обладнання: інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються у професійній діяльності.
Відповідна деталізована галузь Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED-F 2013	0314 Sociology and cultural studies
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма має академічну орієнтацію. Професійні акценти програми: комплексні знання про особистість, соціальні групи, суспільство і людство в їхньому взаємозв'язку та змінах. Наукова орієнтація: соціальні та маркетингові дослідження, вивчення громадської думки, аналіз даних.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна освіта спеціальності С5 Соціологія. Ключові слова: <i>соціальна взаємодія на мега-, макро-, мезо- та мікросоціальному рівні, соціальна диференціація та інтеграція, інституціоналізація, відтворення й трансформація соціальної структури та культури, конструювання соціальної дійсності та соціальне проектування, соціальний вплив на формування особистості, соціальні проблеми та конфлікти.</i>
Особливості програми	Спрямованість на розвинення соціологічного способу мислення, опису та пояснення соціальної дійсності, формування навичок проведення соціологічних досліджень та здійснення інновацій у соціальній сфері, чому сприяє опанування авторськими курсами фахового спрямування, проходження науково-дослідної практики, підготовка та захист кваліфікаційної роботи. Програма орієнтована на

	розвиток навичок дослідницької та проектної діяльності, здійснення на інноваційному рівні соціологічного супроводу фахової діяльності в різних галузях економіки та культури. Програма забезпечує системну соціологічну підготовку, стимулює формування соціальних навичок, необхідних для професійної діяльності, а також надає можливість набуття фахових умінь щодо впровадження сучасних соціальних технологій з урахуванням певного соціального контексту. Особлива увага приділяється умінню формувати та реалізовувати комунікаційні стратегії, а також добирати та використовувати соціальні технології у відповідності до мети соціального проекту або певного виду професійної діяльності. Унікальність програми полягає в тому, що її зміст, з одного боку, сформований на основі аналізу існуючих споріднених вітчизняних і зарубіжних освітніх програм, а, з іншого боку, віддзеркалює місію Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара та власне бачення щодо сутності та особливостей сучасної соціологічної освіти і науки.
4 – Придатність випусників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Працевлаштування на посадах, пов'язаних з отриманням, обробкою, аналізом та застосуванням соціологічної інформації. Випусники можуть працювати на первинних посадах за професіями, визначеними Національним класифікатором України: Класифікатор професій ДК 003:2010 (зі змінами): 2442.1 – Науковий співробітник (соціологія); 2442.2 – Соціолог; 2443.2 – Консультант із суспільно-політичних питань (в партіях та інших громадських організаціях); Види економічної діяльності: <i>Секція М</i> – Професійна, наукова та технічна діяльність. <i>Розділ 72</i> – Наукові дослідження та розробки. 72.2 – Дослідження й експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук. <i>Розділ 73</i> – Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку 73.2 – Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки. <i>Секція Р</i> – Освіта. <i>Розділ 85</i> – Освіта. 85.4 – Вища освіта. 85.5 – Інші види освіти. 85.6 – Допоміжна діяльність у сфері освіти. <i>Секція S</i> – Надання інших видів послуг. <i>Розділ 94</i> – Діяльність громадських організацій. 94.1 – Діяльність організацій промисловців та підприємців, професійних організацій; 94.2 – Діяльність професійних спілок; 94.9 – Діяльність інших громадських організацій.
Подальше навчання	Продовження навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти для здобуття ступеня доктора філософії; набуття додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.

5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, лекції, семінарські (практичні) заняття, самонавчання, практична підготовка.
Оцінювання	Екзамени, диференційовані заліки або заліки, тестування, презентації, есе, аналітичні огляди, контрольні та модульні роботи, захист курсової роботи, захист звіту з практики, публічний захист кваліфікаційної роботи. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні задачі соціології дослідницького та / або інноваційного характеру.
Загальні компетентності (ЗК)	<i>Компетентності, визначені стандартом вищої освіти:</i> ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність працювати автономно. ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності). ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення. <i>Компетентності, визначені закладом вищої освіти:</i> ЗК07. Здатність організовувати ефективну та продуктивну роботу соціологічних служб, дослідницьких груп, опитувальних мереж.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК\ФК)	<i>Компетентності, визначені стандартом вищої освіти:</i> СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси. СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти. СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію. СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень. СК05. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами. СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми. СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями. <i>Компетентності, визначені закладом вищої освіти:</i> СК09. Здатність виявляти ризикогенний потенціал сучасних суспільних процесів. СК10. Здатність до соціального прогнозування та експертизи. СК11. Здатність до аналізу візуальної інформації.

7 – Програмні результати навчання

Результати навчання, визначені стандартом вищої освіти:

ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

ПР03. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.

ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.

ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.

ПР08. Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

Результати навчання, визначені закладом вищої освіти:

ПР10. Планувати та організовувати діяльність соціологічних служб, дослідницьких груп, опитувальних мереж, здійснювати аудит виконаних робіт за результатами виконання дослідницького або соціального проекту в цілому або окремого його етапу.

ПР11. Здійснювати аналіз та оцінку ризиків соціальної етіології, розробляти технології управління (мінімізації рівня) соціальної ризикованості.

ПР12. Розробляти соціальні прогнози, інструменти пошукового / нормативного соціального прогнозування і сценаріотехніки та використовувати їх у професійній діяльності.

ПР13. Здійснювати соціальну експертизу індивідуально або у складі групи експертів, виробляти мотивований і аргументований висновок або наукове обґрунтування про властивості та прояви конкретного соціального об'єкта, формувати оцінку про характер його функціонування та розвитку.

ПР14. Здійснювати візуалізацію соціальних даних, в т.ч. за допомогою прикладних пакетів.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Кадрове забезпечення відповідає чинним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти та базується на наступних принципах: ▪ відповідності наукових спеціальностей науково-педагогічних працівників освітнім галузі знань та спеціальності; ▪ обов'язковості та періодичності проходження стажування і підвищення кваліфікації викладачів; ▪ моніторингу рівня наукової активності науково-педагогічних працівників; ▪ впровадження результатів стажування та наукової діяльності в освітній процес.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення навчальних приміщень та соціальна інфраструктура університету в повному обсязі відповідає чинним Ліцензійним умовам. В освітньому процесі використовується мультимедійне обладнання для

	проведення лекцій, практичних та лабораторних занять (обладнання комп'ютерних лабораторій / аудиторій (із відповідним програмним забезпеченням) з доступом до мережі Internet, ресурсна база Соціологічної служби ДНУ «SocioFocus+». У разі використання технологій дистанційного навчання передбачається використання платформи MS Office 365.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Університет має власний веб сайт за адресою http://dnu.dp.ua, де розміщено інформацію щодо інформаційного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу. Інформаційне забезпечення ґрунтується на використанні ресурсів: бібліотеки (з вільним доступом до різноманітних джерел інформації, також до наукометричних баз Scopus, Web of Science Core Collection), мережі Internet з вільним доступом, цифрового репозиторію. Навчально-методичне забезпечення засновано на розроблених робочих програмах для кожного освітнього компоненту, а також програмах практичної підготовки. В наявності завдання для самостійної (індивідуальної) роботи студентів, методичні рекомендації для виконання курсових та кваліфікаційних робіт (<i>за потреби</i>). Критерії оцінювання знань та вмінь студентів розроблено для поточного та семестрового контролю з кожного освітнього компоненту, а також для підсумкової атестації. Для формування та дотримання принципів академічної доброчесності в освітньому процесі застосовується академічна антиплагіатна система відповідно до діючої угоди.
9 – Академічна мобільність	
Національна (внутрішня) кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між ДНУ та закладами вищої освіти України
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між ДНУ та закладами вищої освіти інших країн
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе за умови вивчення студентом української мови

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю	Послідовність вивчення, семестр
1	2	3	4	5
Обов'язкові компоненти:				
I Цикл загальної підготовки				
ОК 1.1	Методологія та організація наукових досліджень	3,0	екзамен	1
ОК 1.2	Іноземна мова професійного спілкування	3,0	диф. залік	1
Всього I		6		
II Цикл професійної підготовки				
ОК 2.1	Технології розробки проектів / цільових програм регіонального розвитку та управління ними	3,0	екзамен	1
ОК 2.2	Ризикологія публічної сфери	3,0	диф. залік	1
ОК 2.3	Соціальне прогнозування	4,0	екзамен	1
ОК 2.4	Соціокультурні модули сучасних трансформаційних процесів	4,0	екзамен	1
ОК 2.5	Візуальна соціологія	5,0	диф. залік	1
ОК 2.6	Організація роботи соціологічних служб, дослідницьких груп, опитувальних мереж	5,0	диф. залік	1
ОК 2.7	Аналітика та експертиза в публічній сфері	4,0	екзамен	2
ОК 2.8	Курсова робота з навчальної дисципліни «Аналітика та експертиза в публічній сфері»	1,0	диф. залік	2
ОК 2.9	Виробнича практика: переддипломна	9,0	диф. залік	3
ОК 2.10	Підготовка та захист кваліфікаційної роботи	21,0	захист кваліфікаційної роботи	3
Всього II		59		
Разом		65		
Вибіркові компоненти:				
ВК 1	Дисципліна 1	5,0	диф. залік	2
ВК 2	Дисципліна 2	5,0	диф. залік	2
ВК 3	Дисципліна 3	5,0	диф. залік	2
ВК 4	Дисципліна 4	5,0	диф. залік	2
ВК 5	Дисципліна 5	5,0	диф. залік	2
Загальний обсяг обов'язкових компонент				65 (72%)
Загальний обсяг вибірових компонент (дисциплін вибору студента)				25 (28%)
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ				90

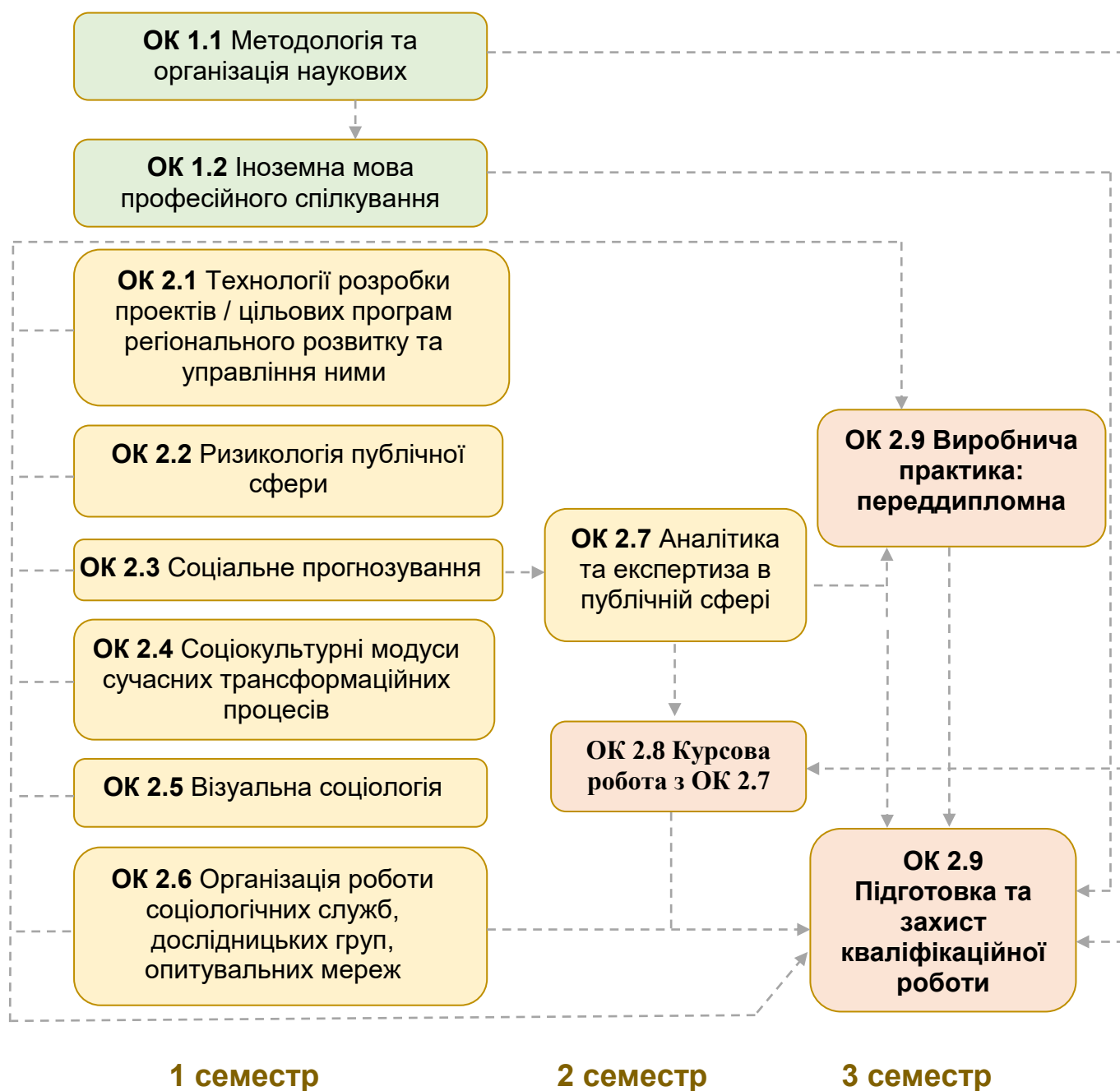
Примітка:

- здобувачі вищої освіти обирають дисципліни за вибором відповідно до «Положення про порядок обрання здобувачами вищої освіти дисциплін за вибором у ДНУ» (перелік дисциплін розміщується на сайті університету);
- здобувачі, які обирають можливість академічної чи національної мобільності та/або поновлюються/переводяться мають право у сукупності набирати кількість кредитів з вибірових компонентів на рік (семестр) навчання у відповідності до визначеної кількості кредитів у ОП.

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Курс	Семестр	Компоненти освітньої програми	Кількість компонентів за семестр	Кількість компонентів за навчальний рік
1	1	ОК 1.1, ОК 1.2, ОК 2.1, ОК 2.2, ОК 2.3, ОК 2.4, ОК 2.5, ОК 2.6	8	15
	2	ОК 2.7, ОК 2.8, ВК 1, ВК 2, ВК 3, ВК 4, ВК 5	7	
2	3	ОК 2.9, ОК 2.10	2	2

Структурно-логічна схема послідовності вивчення (виконання) освітніх компонент ОП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота має передбачати самостійне або у складі групи розв'язання складної задачі або проблеми у сфері соціології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному вебсайті університету або його підрозділу, або у репозиторії університету.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	OK 1.1	OK 1.2	OK 2.1	OK 2.2	OK 2.3	OK 2.4	OK 2.5	OK 2.6	OK 2.7	OK 2.8	OK 2.9	OK 2.10
ЗК 01	•		•						•	•	•	•
ЗК 02										•	•	•
ЗК 03		•									•	
ЗК 04		•						•			•	•
ЗК 05	•		•					•	•	•	•	•
ЗК 06	•				•			•	•	•	•	•
ЗК 07	•							•	•	•	•	•
СК 01	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
СК 02	•		•	•	•	•	•		•	•	•	•
СК 03	•							•	•	•	•	•
СК 04	•		•		•			•	•	•	•	•
СК 05		•	•		•				•	•	•	•
СК 06	•		•	•	•		•	•	•	•	•	•
СК 07			•		•			•	•	•	•	•
СК 08		•						•			•	•
СК 09			•	•	•							•
СК 10					•	•			•	•	•	•
СК 11	•						•		•	•	•	•

**5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПР)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК 1.1	ОК 1.2	ОК 2.1	ОК 2.2	ОК 2.3	ОК 2.4	ОК 2.5	ОК 2.6	ОК 2.7	ОК 2.8	ОК 2.9	ОК 2.10
ПР 01	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 02	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 03	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 04	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 05	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 06	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 07	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•
ПР 08	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 09	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ПР 10	•							•	•	•	•	•
ПР 11			•	•	•	•			•	•	•	•
ПР 12	•						•		•	•	•	•
ПР 13	•						•		•	•	•	•
ПР 14	•						•		•	•	•	•